

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor
dos. Zaur Məmmədov
"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisas: 6006043-"Şərabçılıq"

Fakultə: "Aqrar və mühəndislik"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Şərabçılıq müəssisələrinin iqtisadiyyatı (İşçi tədris proqramı: Kafedranın fevral 2026-cı il tarixli 06 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir)

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: IPF-B11

Tədris ili: II (2025-2026). Semestr: IV

Tədris yükü cəmi: 120 saat. Auditoriya yükü-45 saat: (Mühazirə 30 saat, laboratoriya-15 saat).

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: baş müəllim Axundov Firdovsi Allahverdi oğlu

Müəllim Cəfərov Tehmez Nizam oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a, 1 sayılı korpus.

Məsləhət saati: I-V günlər: saat 10⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: fir.axundov@gmail.com, tehmezceferov1976@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas

1. prof. T.Ə.Hüseynov. "Firmanın iqtisadiyyatı". Bakı, 2009.
2. prof. T.Ə.Hüseynov. "Müəssisənin iqtisadiyyatı". Bakı, 2005.

Əlavə:

1. Экономика предприятия (фирмы). (учебник) / Под ред. проф. Волкова О.И. и доц.Девяткина О.В., М.: ИНФРА-М, 2007, 601 с.
2. Каптейн Ю.Н., Жиделева В.В. Экономика предприятия. (учебник) М.: ИНФРА-М, 2010, 133 с.
3. Титов В.И. Экономика предприятия. М.: Эксмо, 2008, 416 с.
4. В.Горфинкель. Экономика предприятия, (dərslik) М., 2004

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq hər hansısa fənlərin tədrisi nəzərdə tutulmamışdır.

V. Korerekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda kafedranın fənlərindən heç biri tədris olunmur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu kurs əsas fənnlər siyahısına daxildir və "Şərabçılıq" ixtisası üzrə bakalavr təhsil pilləsində tələbələrə gələcək peşəkar fəaliyyət üçün firmanın iqtisadi-təsərrüfat fəaliyyətinin təşkili sahəsində zəruri olan müəyyən bilik, bacarıq və vərdislər formalaşdırılmasını təmin edir.

Kursda şərabçılıq müəssisələrinin bazar iqtisadi sistemində yeri və rolu izah edilir, müəssisədə istehsal proseslərinin təşkili xüsusiyyətləri, müəssisənin iqtisadi resurslarının

məhsuldar qüvvələrinin tərkibi, strukturu, bunlardan səmərəli istifadə xüsusiyyətləri, istehsalın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi və hesablanması üsulları, səmərəliliyin meyar və göstəriciləri tədris olunur, müəssisənin idarə edilməsinin təşkili məsələləri, onun fəaliyyətinin planlaşdırılması xüsusiyyətləri tələbələrə izah edilir, müəssisədə investisiya və innovasiya fəaliyyətinin təşkili, müəssisənin maddi resurslarla təminatı mexanizmləri şərh edilir, müəssisənin marketing və satış fəaliyyəti, onun xarici iqtisadi əlaqələrinin forma və üsulları, habelə müəssisənin maliyyə fəaliyyəti tədris olunur.

Kursun tədrisində məqsəd şərabçılıq üzrə bakalavr pilləsində oxuyan tələbələrə bazar münasibətləri şəraitində müəssisələrin iqtisadiyyatının əsas məsələləri haqqında zəruri bilik və bacarıqları aşılamaqdır.

Kursun tədrisi qarşısında duran vəzifələr aşağıdakılardır: bazar iqtisadi sistemində firmaların yerinin və rolunun izah edilməsi; müəssisədə istehsal proseslərinin təşkili xüsusiyyətləri haqqında tələbələrə ümumi məlumatın çatdırılması; müəssisələrdə istehsal amillərindən – iş qüvvəsi və istehsal fondlarından istifadənin xüsusiyyətlərini izah etmək, onlardan istifadənin səmərəliliyini qiymətləndirmək üsullarını, istehsalın iqtisadi və sosial səmərəliliyinin hesablanması sahəsində bacarıqlar aşılamaq; istehsal amillərindən istifadənin yaxşılaşdırılması yollarını və ehtiyatlarını izah etmək; müəssisənin investisiya və innovasiya fəaliyyətinin təşkili xüsusiyyətlərini göstərmək; firmanın marketing və satış fəaliyyətinin təşkili qaydalarının, məhsulun qiymətinin formalaşması amillərinin izahı, müəssisənin maliyyə fəaliyyətinin təşkili və qiymətləndirilməsi xüsusiyyətləri sahəsində zəruri bilikləri vermək və s.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D

5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, Məşğələ 15 saat, Cəmi 45 saat

№	Mövzuların adı	O cümlədən	
		Mühazirə	seminar
1.	Mövzu 1. "Şərabçılıq müəssisələrinin iqtisadiyyatı" fənninin tədqiqat obyekti, predmeti və vəzifələri <i>Plan:</i> 1. Firmanın (müəssisənin) iqtisadi mahiyyəti, bazar iqtisadi sistemində onun yeri və rolu 2. "Şərabçılıq müəssisələrinin iqtisadiyyatı" kursunun tədqiqat obyekti və predmeti 3. Kursun tədqiqat metodları, məqsədi və vəzifələri	2	2
2.	Mövzu 2. İstehsal müəssisələrinin təsnifatı, quruluşu və formaları <i>Plan:</i> 1. Müəssisənin xarici və daxili mühiti 2. Sahibkarlıq fəaliyyəti və firmanın təşkilati-hüquqi formaları 3. İstehsal firmalarının təsnifatı 4. Firmanın (müəssisənin) yaradılması və ləğvi qaydaları	4	2
3.	Mövzu 3. Şərabçılıq müəssisələrində istehsal prosesi və onun təşkili <i>Plan:</i> 1. İstehsal prosesinin mahiyyəti 2. İstehsal tsikli və onun tərkibi 3. Müəssisədə istehsal prosesinin təşkili prinsipləri 4. Müəssisədə istehsalın təşkili formaları	2	2
4.	Mövzu 4. Şərabçılıq müəssisələrində əmək resursları, əmək məhsuldarlığı və əməkhaqqı <i>Plan:</i> 1. Müəssisənin əmək resursları və onun tərkibi 2. Müəssisədə kadrların idarə olunmasının xüsusiyyətləri 3. Əmək məhsuldarlığının mahiyyəti və onun ölçülmə metodları 4. Əmək haqqının mahiyyəti və əhəmiyyəti	4	2
5.	Mövzu 5. İstehsal firmasının əsas fondları və istehsal gücü <i>Plan:</i> 1. İstehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı 2. Əsas fondların qiymətləndirilməsi 3. Əsas fondların köhnəlməsi və amortizasiyası 4. İstehsal əsas fondlarından istifadənin yaxşılaşdırılması yolları	2	2
6.	Mövzu 6. İstehsal firmasının dövriyyə fondları və dövriyyə vəsaitləri <i>Plan:</i> 1. Dövriyyə fondlarının iqtisadi mahiyyəti və onların tərkibi 2. Dövriyyə vəsaitlərindən istifadə göstəriciləri 3. İstehsal ehtiyatlarının təsnifatı və təyinatı 4. Müəssisədə tədavül fondlarının idarə olunması	4	2
7.	Mövzu 7. Şərabçılıq müəssisələrinin idarəetmə mexanizmi və onun təşkilat quruluşu <i>Plan:</i> 1. İdarəetmənin mahiyyəti və prinsipləri 2. İdarəetmənin funksiyaları və onların təsnifatı 3. İdarəetmənin metodları və onların tətbiqi istiqamətləri 4. Müəssisənin idarəetmə mexanizminin təşkilati quruluşu	2	2
8.	Mövzu 8. Firmanın (müəssisənin) investisiya fəaliyyəti	2	

	<p style="text-align: center;">Plan:</p> <p>1. Investisiyanın mahiyyəti və növləri 2. Investisiyanın tərkibi və quruluşu 3. Firmanın (müəssisənin) investisiya fəaliyyəti və layihələrin qiymətləndirilməsi metodları</p>		
9.	<p>Mövzu 9. Firmanın (müəssisənin) innovativ inkişafı</p> <p style="text-align: center;">Plan:</p> <p>1. Innovasiyanın mahiyyəti və növləri 2. Innovasiyanın texnoloji və iqtisadi potensialı 3. Firmanın (müəssisənin) innovativ inkişafının mərhələləri 4. Innovasiyanın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi</p>	2	
10.	<p>Mövzu 10. Firmanın (müəssisənin) marketinq fəaliyyəti, məhsulun satış</p> <p style="text-align: center;">Plan:</p> <p>1. Marketinq fəaliyyətinin mahiyyəti və bazarın segmentləşdirilməsi 2. Firmanın (müəssisənin) marketinq fəaliyyətinin idarə edilməsi 3. Firmanın (müəssisənin) satış siyasəti və onun elementləri 4. Firmanın (müəssisənin) kommersiya fəaliyyətinin təşkili 5. Firma məhsulunun satışında vasitəçilərin rolu</p>	2	2
11.	<p>Mövzu 11. Firmanın (müəssisənin) istehsal xərcləri və məhsulun maya dəyəri</p> <p style="text-align: center;">Plan:</p> <p>1. İstehsal xərcləri və məhsulun maya dəyərinin mahiyyəti 2. İstehsal xərclərinin təsnifləşdirilməsi 3. Məhsulun maya dəyərinin göstəriciləri 4. Məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması yolları</p>	2	
12.	<p>Mövzu 12. Firmada (müəssisənin) qiymətin əmələ gəlməsi</p> <p style="text-align: center;">Plan:</p> <p>1. Firmada (müəssisədə) qiymətqoyma üsulları 2. Bazar iqtisadiyyatında qiymətin əmələgəlməsi qanunauyğunluqları 3. Qiymətin funksiyaları və növləri</p>	2	1
Cəmi:		30	15

XI. Fənn üzrə tələblər:

Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı bacarmalıdır: təsərrüfat subyektlirinin iqtisadi maraqlarına uyğun qərar qəbul edilməsini, işçilərin həvəsləndirilməsinə nail olmağı.

XII: Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş/araşdırma

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- "Şərabçılıq müəssisələrinin iqtisadiyyatı" fənninin predmeti və mahiyyəti.
- Kiçik və orta müəssisələrin inkişaf istiqamətlərini
- Müəssisədə istehsal prosesinin təşkili prinsiplərini
- Menecment və onun prinsipləri. Müəssisənin gəliri və onun növləri.
- Sahibkarlıq fəaliyyəti və onun inkişaf mərhələlərini öyrənir
- Müstəqil analiz etmə bacarığına yiyələnir;

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları :

1. Firmanın (müəssisənin) iqtisadi mahiyyəti, bazar iqtisadi sistemində onun yeri və rolu
2. Firmanın xarici və daxili mühiti

3. İstehsal firmalarının təsnifatı
4. Firmanın yaradılması və ləğvi qaydaları
5. İstehsal tsikli və onun tərkibi
6. Firmada istehsalın təşkil formaları
7. Firmanın əmək resursları və onun tərkibi
8. Əmək haqqının mahiyyəti və əhəmiyyəti
9. İstehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı
10. Əsas fondların köhnəlməsi və amortizasiyası

II Kollokvium sualları :

1. Dövrüyyə fondlarının iqtisadi mahiyyəti və onların tərkibi
2. İstehsal ehtiyatlarının təsnifatı və təyinatı
3. Firmada tədavül fondlarının idarə olunması
4. İdarəetmənin mahiyyəti və prinsipləri
5. Firmanın idarəetmə mexanizminin təşkilati quruluşu
6. Investisiyanın mahiyyəti və növləri
7. Investisiyanın tərkibi və quruluşu
8. İnnovasiyanın mahiyyəti və növləri
9. Firmanın innovativ inkişafının mərhələləri
10. Marketing fəaliyyətinin mahiyyəti və bazarın segmentləşdirilməsi

XV. İmtahan sualları:

1. Firmanın (müəssisənin) iqtisadi mahiyyəti, bazar iqtisadi sistemində onun yeri və rolu
2. "Şərabçılıq müəssisələrinin iqtisadiyyəti" kursunun tədqiqat obyektı və predmeti
3. Firmanın xarici və daxili mühiti
4. Sahibkarlıq fəaliyyəti və firmanın təşkilati-hüquqi formaları
5. İstehsal firmalarının təsnifatı
6. Firmanın yaradılması və ləğvi qaydaları
7. İstehsal prosesinin mahiyyəti
8. İstehsal tsikli və onun tərkibi
9. Firmada istehsal prosesinin təşkil prinsipləri
10. Firmada istehsalın təşkil formaları
11. Firmanın əmək resursları və onun tərkibi
12. Firmada kadrların idarə olunmasının xüsusiyyətləri
13. Əmək məhsuldarlığının mahiyyəti və onun ölçülmə metodları
14. Əmək haqqının mahiyyəti və əhəmiyyəti
15. İstehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti və təsnifatı
16. Əsas fondların qiymətləndirilməsi
17. Əsas fondların köhnəlməsi və amortizasiyası
18. İstehsal əsas fondlarından istifadənin yaxşılaşdırılması yolları
19. Dövrüyyə fondlarının iqtisadi mahiyyəti və onların tərkibi
20. Dövrüyyə vəsaitlərindən istifadə göstəriciləri
21. İstehsal ehtiyatlarının təsnifatı və təyinatı
22. Firmada tədavül fondlarının idarə olunması
23. İdarəetmənin mahiyyəti və prinsipləri
24. İdarəetmənin funksiyaları və onların təsnifatı
25. İdarəetmənin metodları və onların tətbiqi istiqamətləri
26. Firmanın idarəetmə mexanizminin təşkilati quruluşu
27. Investisiyanın mahiyyəti və növləri
28. Investisiyanın tərkibi və quruluşu
29. Firmanın investisiya fəaliyyəti və layihələrin qiymətləndirilməsi metodları
30. İnnovasiyanın mahiyyəti və növləri
31. İnnovasiyanın texnoloji və iqtisadi potensialı
32. Firmanın innovativ inkişafının mərhələləri
33. İnnovasiyanın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi

34. Marketing fəaliyyətinin mahiyyəti və bazarın seqmentləşdirilməsi
35. Firmanın marketing fəaliyyətinin idarə edilməsi
36. Firmanın satış siyasəti və onun elementləri
37. Firmanın kommersiya fəaliyyətinin təşkili
38. Firma məhsulunun satışında vasitəçilərin rolu
39. İstehsal xərcləri və məhsulun maya dəyərinin mahiyyəti
40. İstehsal xərclərinin təsnifləşdirilməsi
41. Məhsulun maya dəyərinin göstəriciləri
42. Məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması yolları
43. Firmada qiymətqoyma üsulları
44. Bazar iqtisadiyyatında qiymətin əmələgəlməsi qanunauyğunluqları
45. Qiymətin funksiyaları və növləri

"Şərabçılıq müəssisələrinin iqtisadiyyatı" fənninin sillabusu 6006043- Şərabçılıq" ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və təhsil proqramı əsasında tərtib edilmişdir. "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə" kafedrasının fevral 2026-cı il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol№ 06).

Kafedra müdiri v.i.e.:

Mühazirə müəllimi:

Seminar müəllimi:

dos. G.T.Əliyeva

b/m F.Axundov

m. T.Cəfərov